

TL 2029 Türk Kültürü Araştırmaları

Öğretim Üyesi: Dr. Öğr.Üyesi Mustafa Can TEZİÇ.

9. Hafta

Bromley'in Metodolojisinde "Laogenez" Sürecin Dinamikleri

Hazırlık soruları:

- Halk oluşumunda sosyo-politik yapıların rolü ve bu yapıların dinamikleri nasıl şekillenmektedir? Bu yapılara tarihsel süreç içerisinde örnekler veriniz.**

Her ne kadar feodal dönemde devlet birbirinden farklı kabileleri bünyesi altında birleştirerek yeni bir etnik sistem oluştursa da, halen merkez-çevre çatışması devam etmektedir. Bu dönemdeki etno-sosyal süreç daha yakından incelendiğinde oluşan sosyo-politik yapıların oldukça değişken bir dinamik yapının üzerinde şekillendiği açıkça görülmektedir.

Erken feodal dönemin ilk zamanları etnik sistem çok geniş olmayan bölgeler içerisinde bir kaç kabilenin birlikteliğinden ibaret (yerel dialekt, yerel hukuk adet – gelenek ve bölgesel evliliklerin –endogamy-'nin etkili olduğu) birimler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu bölgesel topluluklar etno-sosyal organizma (ESO) seviyesinde olmayıp muğlak bir etnik görünüm içindedirler. Bu yüzden Bromley, bu aşamayı etno-sosyal bölge - ethnikos (oblastniy ethnikos) olarak tanımlamaktadır.

Bu etno-sosyal bölge – ethnikos 'lar dan bazıları zaman içerisinde politik olarak gelişebilmiş ve etno-sosyal organizmaya dönüşmüşlerdir. Örnek: farklı şehir

devletleri (polisler) çevresinde oluşan Sparta, Afin ve diğer antik Yunan halkları örnek olarak verilebilir. Bu oluşumlara daha yakından bakıldığında Afin halkının kendilerine has bir şiveye sahip oldukları ve bir isim altında idarî alt birimlerin birleşiminden oluştuğu görülmektedir. Bir diğer örnek ise Hellen halkının ortaya çıkışıdır.

Diğer taraftan halk-etno-sosyal organizma (narod-ESO) kendisini oluşturan idari yapıyı kaybederse halk-ethnikos (ethnikos-narod) olarak varlığını sürdürür. Bromley bu olgunun daha net anlaşılabilmesi için Alman Krallığı örneğini vermektedir. Alman halkı federal bir devlet yapısı içerisinde Sakson, Bavyera, Baden, Hessen, Württemberg gibi kendi içerisinde otonom alt birimden oluşmakta iken on dokuzuncu yüzyılda Alman Krallığının yıkılışı ile birlikte krallık içerisinde bulunan unsurlar politik olarak dağılmışlar ve ethnikos-halk (ethnikos-narod) olarak yaşamaya devam etmişlerdir.

Bu dönemdeki etno-sosyal organizmaların iç dinamiklerine daha yakından bakılacak olursa etno-sosyal organizmalar (ESO) farklı düzeylerde vücut bulabilmektedirler.

Bunlardan ilki, Türkçeye birincil halklaşma diye çevirebileceğimiz (*perviçniy narod*)' lar dır. Bu tip yapılar iki farklı sosyal süreç sonunda gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki, bir birine akraba aynı kökenden gelen kabilelerin konsolidasyonları sonucu ortaya çıkmış yapılardır. Bu tip oluşumlara Hellen halkı, Alman halkı örnek olarak gösterilebilir.

Bir diğeri ise (*miksatsiya*) karışma sonucu oluşan yapılardır. Bu evrede göç önemli bir yer tutar. Göç sonrası gelen grup farklı bir sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmişlik düzeyinde olacağı için bu bölümün başında da belirtildiği üzere *substrata* ve *superstrata* 'nın sentezi ile yeni bir etnik yapı ortaya

çıkılmaktadır ki bu yapılar içerisinde dil, kültür, fiziki tip, bilinç ve kendini adlandırma grupların karşılaşması esnasındaki sosyal dinamiklerce belirlenmektedir. Fakat, bu her iki oluşumda da henüz kabile bağları anlamlarını yeni oluşan etnik sistem halk (narod) içerisinde korumaktadırlar.

İkincil halklaşma (*vtoriçniy narod*) olarak adlandırılan aşamada ise halk (narod) oluşumunda bir araya gelmiş olan akraba kabileler içerisindeki kabile bağlarının tamamının veya büyük ölçüde anlamının kaybolması ile gerçekleşir. Artık, bölgesel ayrımlar toprak aidiyeti üzerinden yapılırken, halk (narod) içerisindeki bilinç sınıfsal ve alansal (kültürel) olarak kabile üyelerini bir birine bağlayan kan ve akrabalık bağlarının üzerine çıkmıştır.

Bu süreç içerisinde feodal devlet içerisindeki iletişim ağı (yazı dili) gelişmiş ve toplum içerisindeki sosyal bağları güçlendirmiştir. Artık grup bilinci çerçevesinde; grubun isimi, aidiyet duygusu, dili, adet gelenek ve görenekleri (mutfak, mimari ... vs) şekillenerek grubu diğer gruplardan görece ayıracak seviyeye ulaşmıştır.

Her ne kadar bu aşama içerisinde grup konsolidasyonu daha güçlü olsa da, yerel unsurların tamamen konsolidasyonu kapitalist dönemi beklemektedir.

Temel Kaynak

Teziç, M.C. (2017) Yu. V. Bromley'in Metodolojisinde Etnos Olgusunun Diky ve Yatay Taksonomik Düzlemlerde İncelenişi. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*. Cilt. 14, Sayı 1. ss. 185-205.

Yardımcı Kaynaklar:

Banks, M. (1999) *Ethnicity: Anthropological Constructions*. Routledge.

Fenton, S. (2003) *Ethnicity*. Cambridge, UK: Polity, Oxford, Malden, MA: Blackwell.

Hutchinson, J.; A. D. Smith. *Ethnicity*. (1996). Oxford University Press: Oxford, New York. ss.3-14.

Teziç, M.C. (2013) Rassmotreniye russkoye (sovyetskoy) teorii etnosa cherez konstruktivistskuyu perspektivu «primordial'nyy konstruktivizm». *Obshchestvo-sreda-razvitiye*. no. 4. ss. 109-113.